

VESTITORUL

Organ al Eparhiei române unite de Oradea și revistă de cultură religioasă.

Redacția și Administrația:
Oradea,
Parcul Ștefan Cel Mare No. 8.

Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni.

Abonament:

Pe un an 120 Lei.
Exemplarul 5 Lei.

† Episcop Dr. Dem. Radu.

În 8 Decembrie se împlinesc 5 ani dela tragica dispariție a marelui nostru Arhiepiscop, Dr. Dem. cândva Radu, fala bisericii noastre. Când cu inima înfrântă de durere ne aducem aminte de feroasa crimă ce ni l-a răpit, cu smerenie ne plecăm spiritele în fața marelui dispărut și a Promiei cerești, care conduce destinele omenești. Geniul marelui dispărut să plutească pururea de-asupra capetelor și-a sufletelor noastre!

— Rugăm pe toți restanțierii noștri, ca până la 31 Decembrie să binevoiască a ne achita taxa de abonament, deoarece dela 1 Ianuarie vom suprima revista pentru toți cei ce nu vor fi în curent cu abonamentul pe 1925.

PARTEA OFICIALĂ

Serbarea zilei de 1 Decembrie.

Cu privire la serbarea zilei de 1 Decembrie, aniversarea adunării naționale dela Alba-Iulia din 1918, în care neamul românesc din Ardeal, Banat și părțile ungurene a proclamat unirea cu patria mamă într'un singur stat național, — la recercarea Comitetului central al „Astei” reînnoim și pentru anul 1925 dispozițiile date în anii trecuți și publicate în Circularul Nr. 5175/1925.

Oradea, la 16 Noembrie 1925.

Nr. 3335/1925.

Justificarea achitării impozitului global pe anul 1925.

Lăsăm tuturor preoților Noștri cari beneficiază de întregiri de salar dela Stat sau de remunerație pentru administrarea parohiilor vacante, ca de urgență, dar cel mult până în 10 Decembrie crt., să ne prezinte acte justificative (chitanțe sau certificate), că impozitul global de pe anul 1925 l-au achitat în întregime, sau să ne prezinte un certificat, că pe anul 1925 nu sunt impuși la impozit global.

Dupăce salariile pe Noiembrie-Decemberie nu le putem ridica până ce nu justificăm, că dintre cei trecuți în statele de plată nici unul nu e în restanță cu impozitul global, fiecare preot să-și lina de datorință a Ne prezinta la timp actele justificative de mai sus, ca nu cumva din neglijența oarecuiva să sufere întreaga preoșime.

Oradea, 25 Noembrie 1925.

PARTEA NEOFICIALĂ

Intâietatea noastră.

În ziua de 15 Noembrie s'a ținut la Roma în feinică basilică vaticană a sfântului Petru în prezența Papii, a Colegiului Cardinalilor, (și a Bisericii catolice întregi,) a corpului diplomatic întreg și a numeroși oaspeți din străinătate o liturghie orientală solemnă întru amintirea de 1600 ani a celui dintâi sinod ecumenic ținut la Nicea. La acest serviciu solemn al tuturor orientailor uniți cu Roma primul celebrant a fost metropolitul nostru de Alba-Iulia și Făgăraș, I. P. S. Sa *Dr. Vasile Suciu* dela Blaj. Faptul, că dintre toate bisericile Orientului unit, metropolitului nostru i-a revenit deosebita cinste a săvârșirii acestui act, are pentru noi o deosebită însemnătate. El dovedește mai întâi, de ce atențiune specială se bucură biserica noastră înaintea Papii Piu XI, când cu prilejul acestei comemorări o pun în fruntea tuturor celorlalte biserici. Al doilea fapt, necontestat de altfel nici pân'acuma, e, că ritul și limba română, folosite în biserica noastră, sunt de acum înainte puse în sînul Bisericii catolice alături de celea mai istorice și mai tradiționale rituri și limbi bisericesti, ca cea grecească, cea paleoslavă și cea latină.

Dacă ne complace în mod deosebit a ne bucura acum văzând acestea, să nu uităm, că aceasta onoare de care ne-am învrednicit cu prilejul serbării niceane, onoare arătată nouă de către cel mai strălucit patriarh al lumii în concertul celor mai civilizate și mai avansate popoare ale Apusului, reclamă dela noi noui îndatoriri. Biserica română unită trebuie

să se silească de-acum înainte a fi și de fapt aceea ce o consideră Papa și popoarele culte ale Apusului: *prima între bisericile orientale unite*. Aceasta o vom putea-o ajunge prin o intensificare a vieții interne religioase și prin o colaborare mai strânsă, mai intensivă în concertul general al popoarelor catolice. Spre acest scop ne va face imens serviciu crearea unui focular de înaltă cultură teologică la Roma, focular ce auzim că Papa e și gata a ni-l crea. Acesta va fi punctul de veghe de unde vom putea petrece cu atențiune toate curentele binefăcătoare ce se nasc și circulă în Apus, canalul prin care se va revărsa tot valul de idealism și însuflețire ce mișcă viața Bisericii fraților noștri latini din Apus. Nu trebuie să fie curent catolic sănătos, care să nu treacă și pela noi, care să nu ne atingă și pe noi.

Ca un vis ne trece prin ainea ochilor azi, vis, care ar putea fi însă și realitate, ca biserica *întregul* popor românesc să stea în sânul Bisericii creștine „catolice”, ca una dintre cele mai frumoase, cele mai harnice și cele mai iubite fiice ale Ei. Să fie! Aceasta o cere imperios demnitatea noastră națională!

P. T.

Viața spirituală a preoșimii.

De câteva ani am impresia, că în centrul eparhiei unite a Orășii începe să se infiripe o viață nouă.

Din mulțimea de idei salutare ce se zămislisc cu gând de grabnică înfăptuire în acest centru mărturisesc, că mai mult m'am impresionat cele privitoare la viața spirituală a preoșimii, idei cari au fost discutate în comisiunea spirituală a sinodului diecezan de Oradea, și asupra cărora se dă voie a se urma discuții cât mai largi în coloanele „Vestitorului”. Nu mi se va lua în nume de rău, dacă mă voi folosi de privilegiul acestei invitații și voi așterne pe hârtie, și eu, gândurile ce mă preocupă în această direcție.

Înainte de toate sunt nevoit să constat, alături de atâtea alții, că într'adevăr viața spirituală a preoșimii noastre are multe lipsuri. Și e natural să vedem, că oameni de bine caută să le îndrepteze cu mijloace potrivite. Întrebarea e, dacă mijloacele propuse de comisiunea spirituală sunt de fapt de așa natură cât să poată aduce îndreptarea mult dorită? Din parte-mi am deplina convingere, că da, ele sunt în măsură să ne aducă îndreptarea. Căci, de vom examina pe oricare din aceste mijloace, — fie recitarea obligatorie a breviarului, fie meditația, lectura ple. liturghisirea și mărturisirea deasă etc. — desigur vom găsi că toate sunt potrivite să ne aducă mai aproape de scopul pe care-l urmărim.

Și totuș se pot ridica obiecțiuni.

Întâia obiecțiune ce se îmbie este: e bine oare, ca dintr'odată să se impună toate mijloacele de în-

dreptare, ori să se introducă pe rând, acum unele și mai târziu altele? Nu se poate ivi oare primejdia, ca impunându-le pe toate deodată, să ne trezim, că preoșimea sucombă, iar sucombând i-se taie pentru multă vreme avântul de a mai încerca o acțiune similară? Cât mă privește, cred, că introducerea simultană a tuturor mijloacelor de îndreptare e prea împovăraătoare, mai ales pentru partea aceea din preoșime care a ieșit mai de mult din seminarii, și prin urmare, va fi mai bine, dacă la început se va apela numai la unele din acele mijloace. În acest punct socot să fie potrivită impunerea următoarelor: 1. Meditația zilnică împreună cu ispitirea conștiinței pentru un timp de $\frac{1}{4}$ de ceas. 2. Liturghisirea obligatorie de două ori pe săptămână, (în afară de Dumineci și sâr. bători) și sposedania obligatorie bilunară. Breviarul, înscrierea preoșimii la Asociația preoșilor adoratori, etc., să rămână facultative pentru un timp de probă de 3 ani, (în care timp se va putea tipări — de altfel — breviarul), deși îmi dau prea bine seama de imenzul folos, mai ales al Breviarului.

Obiecțiunea a doua derivă din împrejurările speciale în cari trăim. Preoșimea noastră, în covârșitoarea sa majoritate are familie și se ocupă de munca câmpului. Cine a avut ocazia să trăiască în astfel de împrejurări, știe câte dificultăți se ridică în calea unei vieți spirituale, îngrădite în cadrele unei vieți împărțite pe ceas. Cred prin urmare, că va fi necesar să se lase și o anumită latitudine, care, însă, să nu periclitizeze atingerea scopului: intensificarea vieții sufletești.

Obiecțiunea a treia ni-o impune o împrejurare cu totul particulară. Biserica noastră, ce e drept, face parte din biserica universală, catolică, dar în cele rituale urmează obiceiurilor orientale. E vorba așadar, ca la alegerea mijloacelor de intensificare a vieții spirituale să alegem numai pe acelea, cari nu schimbă aceste obiceiuri. Nu din alte motive, ci numai ca să nu înstrăinăm de biserica Romei pe aceia, cari vrând să se unească, ar dori să-si păstreze întru toate obiceiurile lor rituale. În această ordine de idei mi se pare, că introducerea cultului Preasfintei Inimicihar și pentru preoși, ar mai putea suferi nișică amânare.

De încheiere atâtea dorință mai am, ca noile măsuri, ce intenționează să le ia pentru intensificarea vieții spirituale sinodul eparhiei unite de Oradea, să ajungă a fi puse în discuție cât mai curând și în sinodul provincial, ca nu numai frații orădani să profite de roadele acestor măsuri de primenire sufletească ci toți preoșii provinciei mitropolitane. Sunt sigur, că mai curând vom ajunge la acest profit, dacă mergem mai încet dar cu pas sigur, decât dacă ne lăsăm răpiți de o însuflețire prea exagerată și prea optimistă.

Un preot arhiepiscop.

Un glas ieșit din suflet românesc.

Sunt semnificative multele glasuri ce se aud acum mai nou din șirul bărbaților luminați ai ortodoxiei noastre, ca să ne întoarcem spre Roma, spre Apus, de unde am și venit. Sunt cunoscute cititorilor noștri mult grăitoarele cuvinte ale criticului literar E. Lovinescu, reproduse la sfârșitul unui articol al nostru din No. 11 al „Vestitorului”. Cuvintele însemnate ale episcopului *Bălților* Visarion Puiu asemenea le vor fi cunoscute. Tot așa articolii așa zicând senzaționali ce se succed mereu în ziarul „Cuvântul” dela București ai dd-ilor Crainic, Ivanov și a Păr. Popescu — Nămăiești din „Neamul românesc”. Azi publicăm aci cuvintele lapidare ale profesorului *Augustin Scriban* dela Iași, fratele arhimandritului dela București, cari pot fi numite alevea profetice și ieșite din un suflet curat românesc.

„§ 300. Ideia de a scrie cu litere latine îi venea românului îndată ce începea să nvețe latinește, adică îndată ce venea în contact intelectual cu țările catolice, a căror cultură era latină. În loc ca acest contact să fi fost direct, trebuia să-l luăm prin mijlocirea unor străini: Polonii, Sașii și Ungurii, adică: în loc ca noi, fii Romei, să ocupăm cu onoare locu cuvenit la ospățul culturii latine (la care fuseseam invitați de aliteaori și refuzasem cu inconștiență!) veneam pe de lături și primeam cea ce ne ofereau străinii care nu refuzase invitațiunea mamei noastre!

Inveninați de slavonizm, noi care, singurii din toată latinitatea, păstrasem nobilu nume de *Roman*, ne ținea într'o pozițiune dușmănoasă sau indiferentă față de Roma cedind de bună voie locu nostru Ungurilor și Polonilor, care s'au folosit de binefacerea culturii latine și, prin aceasta, au jucat în istorie un rol mult mai important decât al nostru. În zadar ne îmbia papa să ne înturnăm în luminosul palat părintesc: noi ne îndesam în întunecosul bordei slavonesc, unde ne deprindea să urim rasa noastră latină și să dăm ilustrului nume de *Latin* înțelesul de „liftă”! Ce nelegiuire! Numai ignoranța în care ne cufundase slavonizmul „tâmpit, orb și lipsit de orice idee”, care „spasă ca un munte asupra cugetului poporului românesc”) și ne făcuse să nu ne mai recunoaștem mama, ar putea fi o scuză față de asemenea monstruozitate!

Rezultatul acestei ignoranțe a fost slăbirea și despărțirea noastră în trei provincii, care, abia astăzi grație mai mult norocului că Rusia s'a prăbușit sub loviturile Germanilor, au putut să se unească pentru a forma vechea Dacie la lui Traian!

Cultura latină năpădea pe toate căile „vărsând lumină'n urma ei”, cum se exprimă Alexandru Petru Movilă (1596-1644), în academia lui dela Kiev, o

primise dela Poloni și o transmisese Rușilor. El a înviorat cultura ortodoxă nu pornind dela vechea cultură bisericească slavonească, ci dela cultura de formă latină din Polonia, ceea ce explică și rezistența pe care a întâmpinat-o dela'nceput din partea pravoslavnicilor.”)

Vecinătatea cu Polonia, cu a cărei nobilime boierii Moldovei aveau strânse legături, apoi faptul că domnii și boierii aveau secretari pentru limba latină, a făcut să ne deșteptăm din „somnu cel de moarte” al slavonizmului și să vedem că suntem Romani. Astfel la 1593, marele logofăt al Moldovei Luca Stroici, publică un *Tatăl nostru* cu litere latine și ortografie polonă; ceea ce a fost prima tresărire, scrisă, a sufletului românesc în contact cu cultura latină. Această cultură dădea o aureolă de erudițiune celui ce o poseda, și de aceea Miron Costin (1630-1691), ca și mitropolitu Dosoftei (1630-1711), se simte foarte mândru de originea împărătească a Românilor.

Pe de altă parte Iezuiții, care aveau școale chiar în Moldova, mai ales Ungurii și Sașii în Ardeal, nu conteneau cu propaganda lor religioasă, care, inevitabil, ducea tot la Roma! Străinii trebuiau să ne aducă în casa părintească!

Rezultatu acestei propagande fu că la 1700 o parte din Românii Ardeleni se uniră cu biserica Romei, care de fapt avu o puternică influență asupra culturii românești. Din contactu cu învățătura catolică răsăriră vestiiile noastre apostoli Micu, Șincal și Petru Maior, ale căror cărți contribuiră la deșteptarea noastră.

Așa pornise cultura românească în principate, când căderea lui Cantemir și instalarea Fanarioșilor ca domni românești opri curentul latin, Grecizmu contribuî și el la doborârea slavonizmului, dar împiedecă întoarcerea noastră la latinitate. Din fericire, în acest timp Românii uniți cu Roma lucrau dându-ne pe cei trei apostoli, pe cari i-am amintit mai sus, iar în 1816 sosi din Ardeal alt apostol, Gheorghe Lazer, întemeietorul școalelor românești în Țara Românească. După el apără vestitul lui elev Heliade a căruia luptă pentru înlăturarea alfabetului cirilic am văzut-o.

§ 301. A sosit timpul ca, cu același hotărâre și curaj cu care am părăsit alfabetul cirilic și calendarul iulian, reparând prin aceasta o mare greșală politică și culturală, să părăsim și legăturile religioase cu Grecii și cu Rușii și să ne înturnăm cu entuziasm la Roma, de unde am primit prima noastră învățătură creștinească! Aceasta se adevărește prin cuvintele de Dumnezeu, țiger, drac, cruce (pe slavonește *cârjă*), *sânta scriptură, lege, creștin, păgân, biserică, altar, timpă, mă închin, sârbez, răposez, botez, păresimi, cuminecătură, comând, păcat,*

*) Xenopol, Istoria Românilor, ed. pop., Iași, 1896, II, 116.

**) Vezi la i. Mincea, viața Românească, 1924, N. 7, 71.

blăstem, Crăciun, Paște, mormânt, pască, cășlegi, cârneagă, Duminecă, Luni, Marți, Mercuri, Joi, Vineri, Sâmbătă (lat. „sambata, de unde și slav. *sombota*) și altele.

Atîrnă de mai marii bisericii și ai țării noastre să priceapă valoarea acestui act (pe care nu-l pot face indivizii) să-l pue la cale înainte de a-l fi făcut alți ortodocși (de exemplu, chiar Rușii!), căci se știe că între biserici există o serioasă tendință de împăcare. Rezultatul acestui act va fi întărirea românilor în fostele provincii austro-ungarești. Dar până atunci, trebuie ca poporul nostru să fie luminat ca să nu se opue din neștiință, cum se opuneau mulți la introducerea alfabetului latin și cum și astăzi unii se opun calendarului gregorian, iar câți-va Basarabeni mai suspină după jugu rusesc în loc să le curgă lacrimi de bucurie că se văd iar îmbrăcați în toga romană! Așa se întâmplă și c'un copil de boier furat de Țigani: se deprinde cu viața țigănească și nu vrea să se mai întoarne acasă. Dar, cu timpul, luminându-se, vede rădăcirea și vine singur la părinții lui.

Tot așa și noi, luminându-ne, să ne înturnăm toți la Roma, mama noastră, care ne așteaptă mereu. Astfel, vom fi toți Români o dată, precum suntem un pământ! Atunci vom putea cânta, ca Alexandri odinioară, adevărata horă a unirii perfecte a tuturor Românilor:

„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română,
Să năvârtim hora frății
Pe pământu României!“

„Reducerea schismei ortodoxe“

— Visuri deșarte și temeri zadarnice —

D-l Ivanov, simpaticul ziarist dela „Cuvântul“, are de multeori accente de adevărat creștinism. Din cât am putut scoate pân'aci din scrisul D-sale, vedem, că e de părerea, că o adevărată ecumenicitate a bisericilor și-a nașunilor nu e cu puțință decât în sîmul bisericii catolice. Iată ce scrie d. ex. D-sa în No. din 14 Noembrie (308) al „Cuvântului“ sub titlul de mai sus:

„Sunt un admirator neprecupețit al Papei Piu al XI și al cardinalului Gasparri. Știu o mulțime de lucruri despre acest Sfânt Părinte — și tot ce știu întărește și mai mult în mine admirația și mulțumirea mea. Am scris și voiu scrie că dacă în Apus există o personalitate dela care istoria așteaptă realizări solide în domeniul păcii — acest cineva este Papa Piu al XI. Simt cu o claritate chinuitor de îmbucurătoare, că acțiunea zgomotoasă și stearpă a sinedrio-

*) Vezi Gramatica limbii românești (morfologia) pentru folosința tuturor de August Scriban licențiat în filozofie din București și doctor din Halle (Germania), profesor de limba latină la liceu „Negruzzi“ (internat) și la liceul militar din Iași. Edițiunea I. (5000 exemplare) Iași Institutul de Arte Grafice „Viața Românească“ S. A. 1925 Preț 45 de Lei, pp. 195-198

nelor pacifiste dela Genua, Geneva, Locarno, Haga și Washington — unde se adună oameni, despre cari nu știi să spui unde se sfârșește protestantul și unde începe masonul — nu face un ban în comparație cu fărâmițele de pacc autentică, creștină, pe care o întâlptuește — nu pentru o zi — două până la un nou război — ci pentru eternitate, prea sfântul Părinte de la Roma. Cunosc linia de acțiune pacifică a creștinismului pe pământ — în trecut și în prezent — și afirm că catolicismul solidifică ecumenicitatea creștină, concretă și pozitivă și că în aceeași ecumenicitate intră bogățiile existenței omului și scopurile omenirii. Omenirea n'are scopuri politice sau sociale. Scopul omenirii este religios. Ecumenicitate nu este internaționalism — ci pretulindenească înfrățire în Hristos.

Papa Piu al XI este din acest punct de vedere un meritos servitor al lui Hristos“.

Regretăm însă, că în cele ce urmează d-l Ivanov se arată a nu cunoaște de aproape viața internă și idealurile externe ale catolicismului. Căci, — să ne ierte d-l Ivanov — a crede că Papalitatea are intenția de-a „reduce schisma răsăriteană“ în sensul de-a o rade, sau că Papalitatea dorește împărăție pământească pentru împărăție pământească, sunt greșeli despre cari ne rezervăm a-i convinge cu altă ocaziune și pe altă cale.

P. I.

Ortodoxie și „ortodoxie“. D-l Onisifor Ghibu, cu prilejul comemorării Sinodului dela Nicea ținută la Iași, comemorare în care era cuprinsă și aceea a sinodului dela Iași 1642, unde Petru Movilă marele metropolit dela Chiev își citi Mărturisirea sa de credință, publică un interesant studiu în No. din 18 Nov. al „Cuvântului“ (an II. No. 311) despre ortodoxia lui Petru Movilă. Dl Ghibu spune că Petru Movilă e prezentat de oficialitatea noastră ortodosă „ca anteluptătorul ortodoxismului confesional, cu toate că, în realitate, el a fost un energic și eroic anteluptător al unității Bisericii creștine“. Arată mai departe că în întreaga Mărturisire „nicăiri nu se ia atitudine împotriva Bisericii apusene“, . . . Nicăiri nu întâlnim nici o aluzie împotriva Romei . . . și nici vre-o considerație deosebită pentru Constantinopol, care ar simboliza „Marea Biserică“. P. M. nu află necesar să ia o atitudine dușmănoasă față de Biserica Romei, nici să se închine înaintea Bisericii constantinopolene. El stă pe baza neclintită a unității Bisericii. Dl Ghibu arată, cu mult folos, că Biserica românească în epocile ei de concepție sănătoasă a stat neclintită pe acest punct de vedere fixat de Petru Movilă și că numai în vremurile de tulburări s'a abătut dela el, sub influențe politice rusești de mai târziu“ își grecești îndeosebi, adaugem noi. „Petru Movilă era așa de aproape de catolici înât Rușii îl socotiau chiar căzut dela credința lui“. Metropolitul Isaia dela Chiev spunea, că

pe P. M. Io binecuvântat Papa dela Roma în postul cel mare de patriarh, ca să fie patriarh al legii creștine". D-l Ghibu concludă „că dacă Petru Movilă n'ar fi fost legat și politicește de Rusia, el ar fi tras și ultimele consecințe practice ale credinței sale în unitatea Bisericii lui Cristos și s'ar fi făcut patriarh creștin în legătură cu cel dela Roma, în cea mai înlimă convingere că aceasta este adevărata ortodoxie". Foarte nemerit întrebă d. Ghibu la sfârșit: „Avem oare ceva de învățat pentru vremurile de ostăzi din aceste rectificări istorice? Să nădăjdum că cei chemați vo. ști frage la timp învățăturile necesare". Noi sperăm la fel, spre cea mai mare mărirea a neamului nostru!

Figuri de Convertiți.

Am promis cititorilor noștri că vom publica din când în când viețile marilor personaje, ce s'au convertit la catolicism. Azi dăm pe acela a lui Jørgensen, scriitor celebru danez. Altele, ca ale lui Papiu, Cardinal Newman, Card. Manning, Solovieff ș. a. vor urma.

Mărturisirile lui I. Joergensen.

Trad. de Ioan Fântânar teolog c. III.

D-l M. Jaques de Coussange, a publicat în „Revue de Deux Mondes” (1. 10 25) un foarte interesant studiu asupra marelui poet și convertit danez I. Joergensen, studiu ce-l reproducem aci după „La Documentation Catholique” No. 306. Coll. 579—591; 17 Octombrie 1925.

Cu începutul lunii Octombrie 1925 s'a deschis anul comemorării unui foarte însemnat centenar: aniversarea a șapte sute de ani dela moartea sfântului Francisc de Assisi, întâmplată în seara zilei de 5 Octombrie 1226. Nu ne gândim deloc să amintim tot ce reprezintă acest centenar franciscan. Dar coroana sfinților e împletită în parte din convertirile întâmplate sub influința lor. Și între faptele produse de sfântul Francisc în decursul celor șapte secole dela moartea sa, este una întâmplată în veacul nostru, care se prezintă pentru noi a fi de un interes deosebit: *convertirea poetului danez, Ioan Joergensen, devenit autorul „Pelerinajelor franciscane” (Pelerinages franciscains) și biograful „Sărăcuțului din Assisi”.*

Ioan Joergensen ne dă el însuși istorisirea convertirii sale într'o carte, care poartă titlul: *Legenda vieții mele* (Legende de ma vie). Șase volume: „Steaua roșie”, „Turnul”, „Țara Velșilor”, „Pâinea fără aluat”, „Poarta cea frumoasă a Templului” și „Moara lui Dzeu” (L'Etoile rouge, „La Tour”, „Le Payes des Voelches”, „Le Pain sans levain”, „La belle Porte du Temple”, „Le Moulin du Dieu”) au apărut deja.¹⁾ Această viață în care schimbarea religiunii și a ideilor proprii, ruptura desăvârșită cu

¹⁾ Ioan Joergensen și-a complectat amintirile sale cu trei mici volume: „Danemarca”, în proză, „Este un izvor ce curge” (Ily a une fontaine qui coule) colecție de poezii, cași B. ig Marie de Svenborg, unde melancolia vârstei mature și nostalgia țării se amestecă cu impresiile copiăriei. O ediție a operelor sale a fost publicată în aceeași vreme cu „Legenda vieții mele”. (Nota autorului).

vechii prieten, au provocat atâtea discuții între Danezi, e povestită cu cele mai minuțioase amănunte și cu atâtea sinceritate, încât mai vârtos s'ar putea da acestor amintiri titlul de „Mărturisiri” decât de „Legende”. Trebuie să spunem că toate operele d lui Joergensen conțin propria sa viață. Tocmai de aceea, analizând aceste amintiri, putem reveni asupra întregii sale activități literare.

Ținereța sa a fost descrisă în „Groes” (Iarbă), greșelile sale, coborârea spre abis au fost descrise în „Le Jour supreme” (Ziua supremă), convertirea sa în „Le Livre dd la Route” (Cartea Drumului) și în „Notre-Dame de Danemark (Doamna-Noastră a Danemaricii), tradusă sub titlul „Viața Adevărată” (Vita Vera). Nu e decât în „Viața Sfântului Francisc” că ne deslănușește o scenă, când fiul lui Bernardon, ridicat din o grea boală, simte aceleași senzațiuni, cari vor fi acelea a poetului danez, care intră în convalescență în acelaș loc, în fața aceluiaș tablou. Ioan Jørgensen nu este un făuritor de ficțiuni; este un liric; ne comunică emoția produsă de sentimentele cari într'un moment îl posedă în întregime. Persoana sa formează unitatea operei sale.

„Legenda vieții mele” este în acelaș timp curioasă și dureroasă. Ea face parte din acele serii de confesiuni, pe cari literatura ni le-a dat ca cele mai sguduitoare și pasionate. Autorul istorisește faptele, sentimentele și greșelile sale cu o sinceritate absolută; este nemilos față de sine însuș. Dacă, după ce a rupt cu profesorii ținerețelor sale, cedase prea ușor tentațiunii de a-i numi „profeți mincinoși”, astăzi, foarte just față de oameni, cu ale căror idei se împărtășise, și față de prietenii de odinioară, își socotește și-și rezonabilitatea și privește propriile sale defecte, ca prime cauze ale păcatelor sale. Se judecă pe sine fără nici o cruțare. Are în maniera sa de a se descoperi fără nici o pudoare și rezervă ceva ce jenează, câteodată, pe celitor și-l atinge dureros; omului îi vine să se întrebe, dacă această umiliață nu este cumva o superbie renăscută. O asemenea întrebare se poate pune la toate mărturisirile faimoase. La scriitorul acesta danez, un astfel de sentiment, dacă există este compensat prin scopul apologetic la care țintește. El vrea să arate, cum D-zeu l-a înzestrat cu grația sa și cum el, fiind slab, egoist și laș, a rezistat multă vreme, până ce s'a putut așeza în Templu, la „poarta cea frumoasă”.

(Va urma).

A apărut „CALENDARUL SĂTEANULUI DIN BIHOR” având un conținut bogat, și cel mai bine redactat dintre toate Calendarele. Se poate comanda dela „TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMÂNEASCĂ S. A.” ORADEA, Str. Alea Romei No. 2. Cereți în scris altfel nu se trimit de cât pe lângă rambursă.

Pe ce se razimă

primatul de jurisdicție al episcopului dela Roma.

II. Primatul Papilor în istorie.

(Urmare din No. 22).

C) Dela Ciprian până la sfârșitul prigonirilor romane (258—315).

În acest răstimp încă găsim două fapte foarte semnificative în favorul primatului roman.

1. Cazul patriarhului Dionizie al Alexandriei.

Alexandria, capitala de pe vremuri a Egiptului, ajunsă în a doua jumătate a veacului III la rangul și autoritatea de patriarhie peste provinciile Egipt, Libia și Cirenaica, — avu între anii 247—265 de patriarh pe celebrul *Dionizie*, numit de *Eusebic Marele*, învățăcelul lui *Origene* și președinte al renumitei școli cat-helice de acolo. Cazul acestuia, credem, e destul de doveditor pentru primatul Bisericii romane și asupra bisericilor orientale.

Dionizie, între altele, era unul dintre acei episcopi, cari, în chestia lui *Novatian* și a *lapsilor*, se condău energic ținuta papilor *Cornelie* și *Ștefan* împotriva lui *Ciprian*. „*Mellus unitas Ecclesiae, quam martyrism*“, — zicea el.¹⁾ Era deci în legături de prietenie cu biserica Romei, care, când e vorba de puritatea credinței, nu cunoaște considerații speciale față de nimeni, n'a fost cu considerație nici față de *Dionizie*, patriarhul Alexandriei. Combătând adică *Dionizie modalismul* lui *Sabelie*, exagerase puțin deosebirea dintre Tatăl și Fiul, așa că, învățătura lui despre raportul acestor două persoane divine, seamănă întru câtva cu subordinațianismul, condamnat și el între multele erezii despre Sf. Treime. De aceea, o seamă de credincioși de-ai lui îi acuzară pe *Dionizie* înaintea *Papei dela Roma*, că falsifică credința drept — credincioasă. Papa, cu același nume, (*Dionizie*), îi scrie lui *Dionizie* de Alexandria, și-l provoacă să-și justifice credința înaintea sa fără amânare. *Dionizie*, fără să aducă nici cea mai mică imputare *Papei* pentru aceasta „*îndrăzneală*“, cum ar zice adversarii de azi ai papalității, se justifică trimițându-și apărarea în două tomuri: *Elenchos* ke *Apologhia*. Papa îi primește apărarea și i-o găsește de dreaptă și bună. S. *Atanasie*, asemenea un oriental cu mare vază, ne istorisește acest lucru fără nici o sminteală din partea Orientalilor sau a sa.²⁾

Acest caz ne dovedește, cred, destul de clar, că *Papa dela Roma* pe la a. 261 avea dreptul să tragă la răspundere pentru credința sa chiar și pe un patriarh oriental, lucru ce s'a repetat des în istorie, cum vom vedea. Ce explicație de scăpare se va mai găsi și pentru acest fapt? La o *uzurpare nedreaptă*

din partea *Papii* e ilusoric să te gândești, când și biserica Alexandrină era o biserică dintre cele mai vechi, apostolică chiar, și ca atare n'ar fi tolerat, ca o biserică streină să se amestece în afacerile ei, judecând pe propriul ei patriarh, dacă nu era convinsă, că drepturile acesteia ce judecă derivă dela *Hristos*.

E bine să ne mai însemnăm, că și termenul *homousios*, adoptat de conciliul I ecumenic din *Nicea* (325) pentru exprimarea consubstanțialității *Fiului* cu *Tatăl*, e termen roman, prescris de către *Papa Dionizie*, la anul 261, colegului său cu același nume din Alexandria, cu ocazia acestei certe.¹⁾

2. Cazul lui *Pavel de Samosata* episcop al Antiochiei.

Ceeace s'a dovedit prin cazul lui *Dionizie* despre biserica Alexandriei, se arată într'un mod de totului evident și despre ceialaltă mare biserică a Răsăritului, Antiochia.

Paul de Samosata, episcop al Antiochiei, căzut în erezie cu privire la *Tatăl* și *Fiul*, depus de trei ori de către sinoadele locale antiochene (264—269), — despre ce fu sesizat totdeauna și *Papa dela Roma*²⁾, — răzimat pe puterea reginei *Zenobia* a *Palmirei*, nu voia să evacueze casa episcopului pentru noul titular, *Domnus*. *Credincioșii* și clerul amărâți, ne mai știind cum să se scape de renitentul episcop, pe care ei nu-l voiau dar îi voia ei pe ei, se întorc către împăratul *Aurelian* al nostru, care din întâmplare era pe acolo cu ocazia războiului său cu *Persii*, să-i scape de renitentul episcop. Împăratul, la care recursese și *Pavel de Samosata*, judecă casa aceluia, care e în comuniune de credință cu *Papa dela Roma*.³⁾

Or, ce ne spune nouă această judecată interesantă, și unică în felul ei în Biserică, adusă de *Cesar* înainte de *Constantin*? Ne dovedește, fără îndoială, că partida ortodoxă-catolică din Antiochia i-a cerut lui *Aurelian* să-l recunoască de episcop legitim pe cel în comuniune cu Roma. Și aceasta de ce? Fără îndoială, pentru că pe acesta-l credeau de adevăratul apărător și depozitar al ortodoxiei lor, de șeful suprem al Bisericii lui *Hristos*.

3. Că primatul episcopului dela Roma în a doua jumătate a veacului III fu admis de către toată lumea, și încă pentru motivul că aceasta biserică e catedrala lui *Petru*, ne sunt dovadă și cele două apocrife compuse în acest restimp: *pseudo-Clementinele* și cartea *pseudo-cipriană de aleatoribus*.⁴⁾

Cea dintâi, ca să dea mai mare vază unor învățături false, ce voia să le răspândească autorul ei, acesta le înconjoară cu autoritatea lui *Petru*, ca

¹⁾ Vezi *Harnack*, *Dogmeugeschichte* I, 730 sq.

²⁾ v. *Euseb*. H. D. VII, 30, 2.

³⁾ „Quibus Italiae sacerdotes et Romanus episcopus scriberent“ tou dogmatos epistollen, *Euseb*. H. E. VII, 30, 19.

⁴⁾ Despre vremea conscrierii lor vezi *Harnack*, *Chronologie* II, p. 372—380 și 260—300.

¹⁾ cf. *Euseb*. H. E. VI, 45; VII, 4—9.
²⁾ cf. S. *Atanasie*: De sententia *Dionisii*, 13; 18, M. G. 25, 500 A; cf. și *Euseb*. H. E. VII, 26, 1.

astfel să fie mai ușor crezute și primite de creștini; fapt ce ne dovedește clar, că autoritatea lui Petru eră bună pe atunci pentru răspândirea învățăturilor false.

Cielalță iară are afirmații exprese despre primatul lui Petru și al urmașilor săi în Roma direct primit dela Hristos.¹⁾

Aceste cărți folosesc deci primatul lui Petru ca pavăză și proptire a rătăcirilor ce le răspândesc. Atât de acceptat și răspândit eră deci pe atunci (260—300) acest primat al lui Petru și al urmașilor săi.

Alăturea cu dovezile noastre aduse pân' aci, din veacurile I—III despre un primat de jurisdicție al Episcopului Romei peste Biserica întreagă, ce frumos sună cuvintele unui profesor de teologie ortodoxă, că „în tot timpul celor dintâi trei veacuri nimeni nu i-a recunoscut episcopului Romei un primat jurisdicțional asupra Bisericii creștine întregi”.²⁾

Lucrarea noastră er puleă fi terminată. Scopul ni-l'am ajuns: Am adus dovezi istorice, din cele mai sigure, pentru cele mai importante trei veacuri ale creștinismului: veacul I—III.

Nu zicem că există chiar din primele veacuri ale creștinismului o teorie clar și definitiv fixată despre acest primat al Romei, dar cece e mai presus de orice îndoială e, că din faptele și cuvintele ce le-am adus ca probe din aceste trei veacuri ale creștinismului, rezultă cu certitudine istorică, că acest primat a fost recunoscut, și deprins de către Papi chiar din primele veacuri ale creștinismului. El se va arăta mai luminos atunci, când Biserica va avea mai mare nevoie de el: în veacurile marilor erezii ce-au amenințat Biserica în înseși temelile ei. Veacurile IV și V sunt veacurile de glorie ale primatului roman, pe cum vom vedea.

(Va urma).

CRONICA.

— *Predici:* La Catedrala gr. cat. vor predica: Duminecă 29 Nov. Mon. Vaz. Barbul; 6 Dec. (S. Nicolae) Ill. Dr. Gh. Miculaș, prelat-vicar general, 9 Dec. (Conceperea nepătată) Rvs. Petru Tămăian; canonic; Dum. 20 Dec. Rvs. Dr. Grigorie Pop, canonic camerar papal.

- *Serbare de Crăciun.* Pregătirile pentru serbarea de Crăciun a Reuniunii „Sf. Maria” ce se va ținea *Sâmbătă în 19 Dec. ora 8^{1/2} seara în sala teatrului „Regina Maria”* cu scopul de-a ajuta pe săraci, țin cu febrilitate. După cât aflăm studenții dela Academia noastră de teologie vor juca misterul d lui prof. *Augustin Cosma* cu titlul „*Mesia*”. Serbarea promite a fi grandioasă. Cumpărați bilete la timp!

¹⁾ cf. ed. Hartel, III. p. 93, 2-6.

²⁾ v. Dr. Vasile Lazarescu, Legea rom. No. 14 p. 3 col. 1, No. 18 p. 3 col. 1

— *Solemnități religioase în Suplac.* În ziua de 15 Nov. s'au binecuvântat în Suplac două restigniri noui și un cimitir. O răstignire a ridicat-o d-l *Ioan Cutona*, tinichigiu român cu ajutorul credincioșilor de acolo. A doua s'a ridicat din colecta făcută de către preotul local și d-l L. Iony șef-perceptor. Tot cu această ocaziune d. Hendea, proprietar de moară a donat bisericii suma de 1000 Lei. Întru aranjarea serbărilor are mare merit dintre mireni d-l Dr. Valeriu Leca medic de circumscripție. Curatorul și pe aceasta cale le aduce vii mulțumițe tuturor.

Aviz pentru o faptă creștinească

Văduva reposatului preot *Ioan Ghenț*, căruia are să-i mulțumească atâta aceasta dieceză, are ca unic izvor de susținere cartea de rugăciuni, rămasă dela reposatul ei soț: care zace în mai bine de 5000 exemplare la Tipografia Românească din Oradea. Fiecare preot să-și țină de o sfântă datorie, acum la început de an, să provadă toți elevii școlilor primare și secundare cu această cărțică, care costă numai 10 Lei. Dela zece exemplare în sus se dă și rabat. Comandați mai multe exemplare dela *Tipografia Românească Oradea, Aleea Romei No. 2*, Prin aceasta facem și o faptă creștinească și de solidaritate preoțească.

„**Vestitorul**”.

TIPIC.

6 Decembrie, Dumineca săpt. a XI-a d. In. Sf. Cruci (Dum. XXVI-a d. Rus.) și S. Păr. Nicolae Arhiep. din Mira Liciei v. 1. *Sâmbăta la însărat* pe 6, ale Inv. 3 și ale sărbătorii 3. Mărire-Și acum. dogm. versului. Intra. Prohimenul zilei. Pa-remii. La Litie stihira: Utlându-te... v. 1. Mărire-Și acum.: Vit-leeme gătește-te... Stihovna Invierii. Măr.-Și acum a sărb. La binecuv. pâinilor trop. Inv. și al sărbătorii.

Duminecă la Mănecat. Trop. ca Sâmbătă. Sedelnele Inv. Trop. Inv. apoi Polileul cu pripelele sărbătorii. Antif. Inv. și ca în altă Duminecă. Ev. Inv. a 4-a Catav. Crăciunului. Luminăt. Inv. a 4-a. Măr.-Și acum. Luminăt. sărb. La laude pe 4 ale Inv. 2 și ale sărb. 2. Măr.-Și acum: Preabinecuv. v. 1. Doxologia.

La liturghie. Ferichirile v. 1. După Intra. trop. Inv. Măr.-Și acum. Condacul sărb. Ap. Dum. a XXVI și al sărb. Evangh. Dum. X. d. In. S. Crucii și a sărbătorii din 6 Decembrie.

La însărat (7 Decembrie S. Păr. Ambrosie) pe 6 cu Măr. și-acum din Mineiu. Stihovna Inv. Măr. și-acum dela stihovna din Mineiu. Trop. sfântului. Măr. Mai marilor... și-acum a Născătoarei.

9 Decembrie Miercuri. Zămășirea Sf. Anz.

Marți la însărat pe 3 cu Măr. și acum. ale sărb. Intra. Prohimenul zilei. Stihovna cu Măr. și acum. ale sărb. Trop. sărb. v. 4.

Miercuri la mănecat. Trop. ca Marți. Sedelnele sărb. Polileul și Pripelele sărb. (din 2 Noembrie schimbându-se textu așa... și să onorăm (zicând) zămășirea ei cea fără maculă

Auٹif. v. 4. Prohimeu. Ascultă frică și vezi și pleacă urechea ta... Evanghelia Luca I. v. 39. In vremea aceea sculându-se Maria... Mărire și acum. Pentru rug. Născ. de Dzeu Indură-te și „Astăzi odrăslind“... (Vezi Măr. și acum. dela Laude) Catav. Crăciunului. Luminat. cu Măr. și acum ale sărb. Laudele cu Măr. și acum ale sărb. Doxologia.

La Sf. Liturghie. La Fericiri. Măr. și acum. dela cântare a 3-a a Canonului dela Mănecat. După Intrat: Trop. sărb. Măr. și acum. Condacul sărb. Ap. din 23 Sep. Evanghelia din Sămbăta săpt. a VI-a d. In. Sf. Cruci. Luca VIII. 16. Chinonicon. Bucurați-vă dreptilor intru Domnul...

La Insărat. (10 Dec. SS. Mart. Mina, Ermogen și Engrat) pe 6 cu Măr. și acum. din Mineiu. Stîhoavna din Ohtoh (Miercuri seara v. 1. Mărire și acum din Mineiu Trop. SS-ilor. Măr. și acum. trop. Zămislirii.

13 Decembrie. Dumineca săp. a XI-a d. In. Sf. Cruci. (Dum. XXVII-a d. Rus.) și Dumineca SS. Strămoși v. 2.

Sămbătă la Insărat pe 9, ale Inv. 3 și ale Strămoșilor 3. Măr. și-acum dogm. versului. Intrat. Prohimeul zilei. Stîhoavna Inv. Măr. și-acum dela stîhoavna strămoșilor. Trop. Inv. Măr. și acum. Trop. strămoșilor.

Duminecă la Mănecat Trop. ca Sămcătă șcl. ale Inv. Ev. Inv. a 5-a Catav. Crăciunului. Luminat. Inv. a 5-a Măr. și-acum a strămoșilor. La Laude pe 4, ale Inv. 2 și ale strămoșilor 2. Mărire și-acum. Preabinecuv. v. 2. Doxologia S.

La sf. Liturghie. Fericirile v. 2. După Intrat. Trop. Inv. Lăr. și acum. Condacul strămoșilor. Ap. Duminecii a XXVII-a d. Rus. și al. Dum. Strămoșilor (vezi 11 Decembrie) Evanghelia Dum. XI. d. In. Sf. Cruci și a Dum. Strămoșilor (pag. 224) șcl.

La Insărat (14 Dec. SS. Mart. Tios și cel împreună) pe 6 cu Măr. și-acum din Mineiu. Stîhoavna Inv. cu Măr. și Acum v. 2. Trop. Mart. Măr. Trop. Arhanhelilor și acum a Năc v. 4.

— Misd —

Schițe de predici.

☒ ☒ ☒

A) Dum. 27 d. Rus. (a. x. d. z. Cr.)

„Șase zile sunt în care se cade a lucra: veniți deci intru aceea și vă vindecați iară nu în ziua Sămbetei!“ Luca XIII. 14

Intr. Ziua Sămbetei (în Test. nou Dumineca) e ziua Domnului. „Vedeți să păstrați Sămbetele mele că semn este între mine și între voi intru neamurile voastre“ Ezech. XX. 12.

Trat. I. Ce nu e permis să facem Dumineca? „Să nu faci intru acea nici un lucru, nici tu nici feciorul tău, nici fata ta nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău și nici un dobitoc al tău, nici venetiul cel ce locuiește la tine“ Pent. V. 14. Să se ferească creștinul de tot lucrul ce poate a trage mintea, cugetul dela serviciul dumnezeesc, cu atât mai tare ocupațiunile și petrecerile ce-l întorc pe om dela Dzeu. (beția șcl).

II. Ce e permis să facem Dumineca? Pre lângă stricta noastră datorie de a asculta Sf. Liturghie, și primirea SS. taine, să sevărșim fapte de îndurare, trupești și sufletești: „Creștinătatea cea curată și nespurcată înaintea lui Dzeu și a Tatălui aceasta este: a cerceta pe orfani și pe văduve intru necazurile lor și a se păzi pe sine nespurcat de către lume“. Iacob I. 27.

Inch. Dacă nu grijește Dzeu de cetate, inzadar se năzuiesc cei ce o grijeșc.

B) 9 Decembrie Zămislirea S. Ane. Dp. conceperea nepătată.

C) 13 Dec. Dum. 28 d. Rus. (XI d. z. Cr.)

„Și au început toți într'un chip a se lăpăda“ Luc. XIV. 18

Intr. Cima de Ev. este sf. Liturghia cu sf. Cuminecătura.

Tract. Porunca de a asculta sf. Liturghie ne obligă pre toți credincioșii sub grai. Porunca aceasta reclamă prezență

trupească și sufletească. Trebuie să ascultăm miza întregă; nu este destul a asculta numai o parte în rugăciuni, în cântăr. mulțumim lui Dzeu pentru toate darurile de cari am avut parte și cerem darurile sale și mai departe. În timpul prediei. ascultăm pre Hristos, învătătura lui Hristos

Inch. „Ochii mei vor fi deschiși, și urechile mele vor asculta rugăciunea aceloră, cari se vor ruga în acest loc, și vom fi îndurător față de păcatele lor“. II Par. VII 15.

D) 20 Dec. Duminecă înainte de Nașterea Domnului.

„Și numele fecioarei Maria“ Luca I 27.

Intr. Numele fecioarei Maria este cel mai stant nume după numele lui Dzeu.

Tract. I. Maria înseamnă steaua mării. Strălucirei stelei corespunde curățenia strălucită a preacuratei. „Maria înseamnă strălucirea mea“ sf. Ieronim. Maria seamănă cu o stea — zice sf. Bernard — că așa curățenie strălucită nu mai este pre pământ. Steaua strălucește fără să-și piardă ziua strălucire, Maria a născut fără să-și piardă fecioria. Cine este care vine ca și aurora răsăritud frumoasă ca luna, aleasă ca soarele. Cânt VI. 9

Tract. II. Maria înseamnă amăreala mării, însemnând amărăciunea sufletului Preacuratei — pentru durerile fiului său. „Să nu mă numiți frumoasă ci amară că Atotputarnicul m'a umplut tare cu amărăciune“ Rut. I 20 „Și prin siagur sufletul. tău va trece sabie“ Luca II 35

Inch. Ce mare însemnătate are numele Mariei Pronunțarea lui ne aduce mila

— Ami —

BIBLIOGRAFIE.

— A apărut în editura „Cartea Românească“ Educația copiilor anormali de I. Mihăilescu, Institutior, prețul 45 Lei.

— Calendarul Gospodarilor pe 1926 de I. Simionescu, profesor universitar, prețul 18 Lei. — Biblioteca Cunoștințe folositoare Seria B No. 43: Lămurirea Calendarului de Al. Giulea profesor. Pretul 4 Lei

De vânzare la principalele librării din țară. Le recomandăm preoțimii!

POȘTA RED. ȘI ADM.

☒ ☒ ☒

— „Legea Românească“ Oradea. Spuneți, vă rugăm, „Îndexului“ dv. să lase morții în pace și să nu sperie lumea cu comparații inepte și neadevărate. I-i mai puteți spune să n'aibă răcori de studiu nostru despre primatul Papii, căci îl vom termina încurând îndată ce vom sosi la veacul V, văzând că-l strică la nervi. Cât despre cazul dela liceul de fete să-l spuneți că nu-l face de loc cinste, ca de după un pseudonim să'mproaște cu noroiu în catihetul nostru, ca bunăoară, că acelea ar fi amintiți și măcar o vorbă elevelor despre incidentul avut cu directorul. Incolo trebuie să fie foarte simplist. „Indexul“ dv. care nu știe face deosebire între lege și regulament. Ce lege s'a publicat în 1923 pentru învățământul secundar, când aceasta acumă este în anteproiect? Cât de neîndreptățită la existență este religia noastră și cât de îndreptățită a dv., s'o întrebe dela dl. August Scriban, fratele arhimandritului, ale cărui păreri în materie le publicăm tocmai în numărul de azi.

— „Auzeanul“. Poate n'ați înțeles bine intențiunea Comisiunii spirituale, care nu vrea să introducă trei Reuniuni obligatoare pentru preoți și trei pentru credincioși, ci va prezenta Statute pentru atâtea, ca din acelea să poată alege fiecare care-i convine mai mult.

— Abonamente achitate: Gavril Silaghi Beiuș 120. Locot. Hieșiu 110, Mateiu I. cleric 120, A. Birău teol. 60. Pop Antoniu prof. 60, Off. par. Negru și Ardușat câte 120 Gh. Pteancu prof. 60.

„Tipografia și Librăria Românească“ Oradea. — Redactor resp.: Păr. Dr. Aloisiu L. Tăutu.